

O'ZBEKISTON YOSHLARIDA INNOVATSION SALOHIYATINI OSHIRISH

Burxonov Bekzod

Samarqand iqtisodiyot va servis institute "Iqtisodiyot" fakulteti 3-bosqich

talabasi burxonovbekzod347@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6034294>

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 15-dekabr 2021

Ma'qullandi: 15-yanvar 2022

Chop etildi: 5-fevral 2022

KALIT SO'ZLAR

kamolotga erishish, maqsadli, strategik resurs, tizimli, harakatlar, tashqi va mintaqaviy siyosat, tashabbuslar, izchillik, tasavvurlar, mexanizm.

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada yoshlarni ilm-fanga keng jalb qilish, ular ilgari suradigan tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash mexanizmini joriy etish, jamiyatning ma'naviy-axloqiy jihatdan takomillashishi, tashqi va mintaqaviy siyosatning samarali tashkil etilishi istiqbollari, yoshlarning bilimlarini oshirish, ularning qobiliyati va iqtidoridan to'g'ri foydalana olish masalalari haqida so'z yuritiladi.

Zamonaviy siyosiy, ilmiy yondashuvlarga ko'ra, yoshlar jamiyatning muhim strategik resursi hisoblanadi. Sababi mamlakat suvereniteti va uning barqaror rivojlanishi, jamiyatning ma'naviy-axloqiy jihatdan takomillashishi, tashqi va mintaqaviy siyosatning samarali tashkil etilishi istiqbollari yoshlarning bilimlarini oshirish, ularning qobiliyati va iqtidoridan to'g'ri foydalana olish masalalari bilan bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan ham bugungi kunda mamlakatimizda yoshlar siyosatiga¹ alohida urg'u berib kelinmoqda. Xususan, joriy yilda yoshlarni ilm-fanga keng jalb qilish, ular ilgari suradigan tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash mexanizmini joriy etish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoevning tegishli Qarori

qabul qilindi.² Unga ko'ra, O'zbekiston Respublikasining Innovatsion rivojlanish vazirligi huzurida Yoshlar akademiyasi tashkil etildi. "Innovatsiya" so'zi bugun barchamizga tanish bo'lgan jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy hayotida yangicha fikrlash, biror masalani echishda yangicha yondashuv, ishlab chiqarish sektorlarida texnologik o'zgarishlar kabi tushunchalarni o'z ichiga oladi. Aynan innovatsiyani tatbiq etish esa innovatsion fikrlaydigan rahbar va liderlar tashabbusi orqali yuzaga keladi. **O'zbekiston - yoshlar mamlakati.** Shu bois, mamlakatimizda yoshlar siyosatiga davlat darajasida e'tibor qaratilmoqda. Alohida faxr bilan aytamizki, keyingi yillarda Prezidentimiz Shavkat Mirziyoevning yoshlar bilan tez-tez

¹ Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2016 й., 37-сон, 426-модда; 2017 й., 24-сон, 487-модда; Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 24.07.2018 й., 03/18/486/1559-сон. URL: <http://www.lex.uz/docs/3026246>

² Ёшларни илм-фан соҳасига жалб этиш ва уларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида. Ўзбекистон Республикаси Президенти Қарори. Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.08.2019 й., 07/19/4433/3673-сон. URL: <http://lex.uz/docs/4494504> 179

uchrashib, dildan suhbat qurishi yaxshi an'anaga aylandi.

Yoshlar kuniga bag'ishlangan tantanali bayramda ham davlatimiz rahbarining yoshlar bilan bevosita uchrashib, juda muhim masalalarni gaplashib olgani, yigit-qizlar va ularning ota-onalari uchun manfaatli tashabbuslarni ilgari surgani barchamizning hayotimizda tarixiy voqea bo'ldi.

Prezidentimiz tantanali tadbirdagi ma'ruzasida xalq deputatlari kengashlari tavsiyasi asosida yosh, g'ayratli, fidoyi o'g'il-qizlarimiz bundan buyon Oliy Majlis deputati va senatorlariga biriktiriladi. Shu tariqa iqtidorli yoshlar orasidan yangi avlod zaxira kadrlari – "Kelajak liderlari"ni shakllantiramiz, dedi.

Ko'ryapsizmi, davlatimiz rahbari yoshlarga juda katta ishonch bildiryapti. Nafaqat ishonch bildiryapti, balki biz o'zimizni ko'rsatishimiz uchun barcha sharoitlarni yaratib beryapti. Shu bois, Prezidentimizning quyidagi gapini yana bir bor eslash o'rinli. Yurtboshimiz o'z ma'ruzasida shunday dedi: Bugungi kunda ko'pmillatli xalqimiz, Vatanimiz taraqqiyoti uchun, O'zbekistonning yangi uyg'onish davrini yaratish yo'lida belini mahkam bog'lab, fidokorona mehnat qilmoqda. Bu yo'lda ulkan orzu-umidlar, katta rejalar bilan safimizga qo'shilayotgan yoshlarimiz – asosiy tayanchimiz va suyanchimizdir. Darhaqiqat, keyingi besh yildan buyon yangi O'zbekiston yoshlariga – bizga butun dunyo havas qilyapti. Bugun bizni hokim izlab keladi, muammolarimizni so'raydi, davlat qo'limizga pul beryapti, toki o'z yo'limizni topib olishimiz, hech kimdan kam bo'lmasligimiz uchun. Bunday muhitda ulg'aygan yoshlardan umid katta. Shu umid o'zining nishonalarini bera boshlaganiga ham bir-necha yil bo'ldi. Bugun O'zbekiston yoshlari xoh fan

olimpiadalarida, xoh AKT sohasida, qo'yingki, qaysi yo'nalishda bo'lmasin, dunyodagi tengdoshlaridan o'zib ketmoqda. Davlat va jamiyat boshqaruvida ham, biznesni taraqqiy ettirishda ham, umuman, barcha soha rivojida salohiyatli yoshlar muhim o'rin tutadi. Sababi ular jamiyat uchun "yangi qon" vazifasini o'taydi. Yangidan-yangi tashabbus-g'oyalarni ilgari surish, zamonaviy ish yuritish uslublarini joriy qilishda ana shu qatlamning nuqtai nazari va sa'y-harakatlari alohida ahamiyat kasb etadi. Shu bois bugungi kunda yurtimizda zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega, mamlakatning munosib kelajagi uchun javobgarlikni o'z zimmasiga ola biladigan, intiluvchan va serg'ayrat yoshlarni tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilmoqda. 2018-yil 27-iyun sanasi yurtimiz yoshlari hayotida yangi sahifa ochilgan kun sifatida tarixga muhrlandi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni bilan "Yoshlar — kelajagimiz" Davlat dasturi tasdiqlandi. Mazkur hujjatning muhimligi shundaki, u joylarda yoshlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish, ularni tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb qilish, yosh tadbirkorlarning istiqbolli g'oyalari va loyihalarini ro'yobga chiqarish, shuningdek, shu asosda yoshlar bandligini ta'minlashga to'sqinlik qilayotgan tizimli muammolarni bartaraf etishga yo'naltirilgan.

Mamlakatimizning kelajagi bo'lmish yoshlarimizni har tomonlama yetuk, bilimli, salohiyatli shaxs, komil inson sifatida tarbiyalash masalasiga bugungi karantin kunlarida ham o'ziga xos tarzda, zamonaviy usullar asosida yondashilmoqda, ularning barcha huquq va erkinliklari, imkoniyat va manfaatlarini himoya qilishda tashkiliy-huquqiy asoslar zamon bilan hamnafas takomillashib

bormoqda. Zero, masofaviy ta'lim, onlayn rejimida uzluksiz tashkil etilgan holda yoshlarning bilim olish huquqini ta'limda ta'minlaganining o'zi O'zbekistonning bugun yoshlarga berayotgan ta'lim-tarbiya va ko'rsatilayotgan g'amxo'rlik, e'tiborning amaliy ifodasidir. Yoshlar barcha davrlarda jamiyatning faol qatlami sifatida e'tirof etib kelingan. Sharq Uyg'onish davrida ham, jadidlar faoliyatida ham, jamiyatning yangilanishida yoshlarning o'rnini beqiyos bo'lgan. Shu jihatdan muntazam shakllanib boruvchi bu qatlam doimiy yo'naltirib va qo'llab-quvvatlab turishni talab etadi... Bu esa, davlat tomonidan yoshlarning mamlakat manfaatlari yo'lida erkin ijtimoiylashuvi va o'zini samarali namoyon etishi uchun maqbul sharoit va imkoniyat yaratish hamda yoshlarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar tizimi yoshlarga oid davlat siyosatini anglatadi. Shu bois, mamlakatimizda eng katta e'tibor mustaqil fikrlaydigan, tashabbuskor, shijoatli yoshlarni tarbiyalashga qaratilgan bo'lib, bu vazifa O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yana-da rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son, 2017-yil 5-iyuldagi "Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O'zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo'llab-quvvatlash to'g'risida"gi PF-5106-son, 2018-yil 25-yanvardagi "Umumiy o'rta, o'rta maxsus va kasb-hunar ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5313-son farmonlari, shuningdek, ko'plab qaror va yoshlarga oid boshqa qonun hujjatlarida belgilangan. Ayniqsa, bu borada "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi O'zbekiston

Respublikasi qonunining qabul qilinishi yoshlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlashning huquqiy mexanizmlarini yaratish sohasidagi yangilik bo'ldi desak mubolag'a bo'lmaydi. Ma'lumki, mazkur qonun 4 bob, 33 moddadan iborat bo'lib, davlat tomonidan amalga oshiriladigan hamda yoshlarni ijtimoiy jihatdan shakllantirish, ularning intellektual, ijodiy va boshqa salohiyatlarini kamol toptirish uchun shart-sharoitlar yaratilishini nazarda tutgan. Unda belgilangan normalar yoshlar huquq va erkinliklarini ta'minlangan. Ayniqsa, uyushmagan yoshlar uchun munosib sharoit yaratish, ularni har tomonlama qo'llab-quvvatlash, kasbga yo'naltirish va bandligini ta'minlash, tashabbuslarini rag'batlantirish borasidagi chora-tadbirlar so'nggi yillarda yangi bosqichga ko'tarildi. Bunda tuman va shaharlarda ushbu hududlar prokurorlari boshchiligida, tuman hokimining yoshlar siyosati bo'yicha o'rinbosari, ichki ishlar bo'limi boshliqlarining yoshlar masalalari bo'yicha o'rinbosarlari, O'zbekiston yoshlar ittifoqining tuman va shahar kengashlari raislari hamda tadbirkorlikka ko'maklashish markazlarining rahbarlari ishtirokida yosh tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha komissiyalar tuzish belgilab qo'yilgandi. Besh tashabbusning har bir yo'nalishini tuman va shaharlarda tizimli amalga oshirish bo'yicha vazifalar belgilandi. Yoshlarimiz uchun, ayniqsa, qizlarimizning yana-da ilmiy bo'lishlari uchun, Prezident huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasiga xotin-qizlarni o'qishga qabul qilish uchun 30 foiz maqsadli kvota ajratish masalasi ko'tarilgan bo'lsa, endilikda, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 26-fevraldagi qarorida Ichki ishlar organlari xodimlari farzandlariga davlat oliy ta'lim muassasalari hamda O'zbekiston

Respublikasi Mudofaa vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Milliy gvardiyasi va Davlat bojxona qo'mitasining oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalariga o'qishga kirish uchun imtiyozlar belgilangan edi. Jumladan, terrorizm va jinoyatchilikka qarshi kurashish hamda jamoat xavfsizligini ta'minlash chog'ida halok bo'lgan yoki olgan tan jarohati tufayli nogiron bo'lib qolgan ichki ishlar organlari xodimlarining farzandlariga tavsiyanoma asosida: Oliy ta'lim muassasalariga kirishda tanlovsiz, belgilangan qabul parametrlaridan tashqari davlat granti asosida o'qishga kirish imtiyozi berilgandi. Bu imtiyoz yoshlar uchun kutilmagan e'tibor: ularda vatanparvarlik va ota-onasiga nisbatan yana-da g'urur va iftixor baxsh etganining guvohimiz. Chunki, mazkur tavsiyanoma va taqdimnomalarning amal qilish muddati uch yil deb belgilab ham hikmatli qadamdir. Qadimda Aristotel litsey, Aflotun akademiya tashkil etib aholining bilim saviyasini oshirishga xizmat qilishgan bo'lsa, jadidlarimiz o'z mablag'i hisobidan maktab ochgan bo'lsa, hozirgi davrda yoshlar masalasi eng dolzarb mavzuligini bir daqiqa ham unutmasligimiz shart va zarur. Aynan ertangi kunimiz unib-o'sib kelayotgan yoshlarning idroki, dunyoqarashi, bilimi va hunariga bevosita bog'liq bo'ladi. Yoshlarning bilim olish istagini hamisha birinchi galdagi vazifa sifatida qaralishi muhimdir. 2020/2021 o'quv yili bakalavr darajasiga 145 mingdan ortiq, ya'ni o'quv yiliga nisbatan 15,6 foizga

ko'proq talaba qabul qilish ko'zlanmoqda, bu yilgi ya'ni 2020/2021 o'quv yili uchun OTMlarga qabulda 8694 ta imtiyozli grant kvotasi ajratilgani ham diqqatga sazovordir. Imtiyozli kvotalar 7 xil toifadagi abituriyentlarga berilmoqda. Yangi o'quv yilidan boshlab Mahalla va oilani qo'llab-quvvatlash vazirligi tomonidan beriladigan tavsiyanomaga ega bo'lgan qizlar uchun kunduzgi ta'lim shakli bo'yicha tasdiqlangan davlat grantlariga nisbatan 4 foiz miqdorda alohida grant o'rinlari ajratiladi. Shuningdek, 2020/2021 o'quv yilida "Matematika" va "Tabiiy fanlar" ta'lim sohalari bo'yicha magistratura mutaxassislari uchun davlat buyurtmasi parametrlari to'liq davlat granti asosida amalga oshiriladi. Shuningdek, So'x tumanida istiqomat qiluvchi umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari bitiruvchilariga OTMlarga kirish uchun alohida 500 ta davlat granti kvotasi ajratilgani ham xushxabardir. Har tugul davlat oliy ta'lim muassasalarining magistratura mutaxassisliklariga o'qishga kirish, shuningdek, bakalavriat ta'lim yo'nalishlariga o'qishni ko'chirish va qayta tiklash uchun hujjatlarni topshirish jarayoni O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining rasmiy veb-sayti orqali amalga oshirilishi ham yoshlar uchun yaratilgan eng maqbul imkoniyatdir. Bu O'zbekistonning kelajagi yoshlarimizning umid yulduzidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2016 y., 37-son, 426-modda; 2017 y., 24-son, 487-modda; Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.07.2018 y., 03/18/486/1559-son. URL: <http://www.lex.uz/docs/3026246>
2. YOshlarni ilm-fan sohasiga jalb etish va ularning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

Qarori. Qonun hujjatlari maълumotlari milliy bazasi, 31.08.2019 y., 07/19/4433/3673-son. URL: <http://lex.uz/docs/4494504179>

3. Yangilanayotgan jamiyatda yoshlarning ijtimoiy faolligi: muammo va echimlar mavzuidagi respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi maqolalar to'plami – Toshkent: “Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi”, 2020. – 296 b.
4. Zakon Respubliki Uzbekistan «O gosudarstvennoy molodejnoj politike».

